

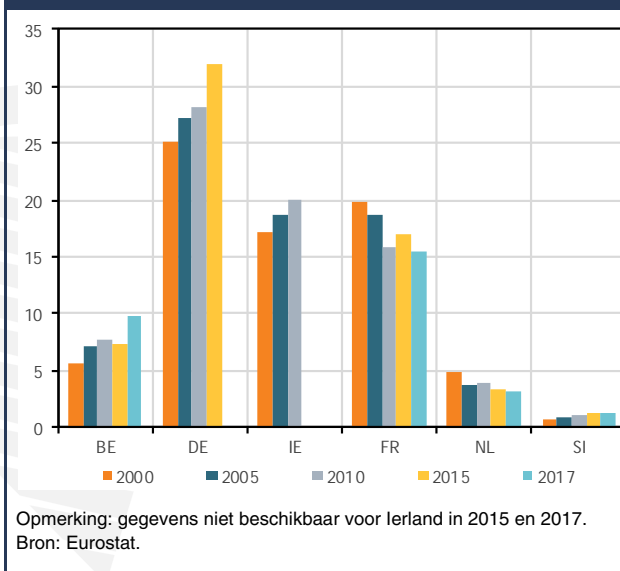
De Belgische farmaceutische industrie: een hoogtechnologische sector waarvan het concurrentievermogen verbetert

In het kader van het Observatorium voor de farmaceutische industrie heeft het Federaal Planbureau de concurrentiepositie van deze industrie in Europa geanalyseerd. Als een speler van de industriële reorganisatie naar hoogtechnologische en op kennis gebaseerde activiteiten is de farmaceutische industrie een bedrijfstak die een grote productiviteitsgroei heeft laten optekenen en tegelijkertijd de werkgelegenheid heeft verhoogd. Dankzij de mobilisering van middelen voor innovatie heeft de farmaceutische industrie haar positie in Europa bestendig en blijft België een geliefde bestemming om haar activiteiten te vestigen.

De farmaceutische industrie is een dynamische, productieve en bijzonder rendabele bedrijfstak van de Belgische verwerkende nijverheid, die belangrijk is voor de economie door zijn bijdrage tot de uitvoer en zijn aantrekkingskracht voor de directe buitenlandse investeerders. Ze bestaat uit relatief weinig en vaak grote ondernemingen, en de multinationals spelen er een belangrijke rol. Tussen 2000 en 2017 daalde de kapitaalintensiteit van het productieproces, gedefinieerd als de kapitaalvoorraad in procent van de toegevoegde waarde. Het productieproces is in toenemende mate gebaseerd op immaterieel kapitaal (O&O) en geschoold personeel dat deelneemt aan de ontwikkeling van innovatieactiviteiten. Het aandeel van de toegevoegde waarde in de productie is ook gedaald ten gunste van het intermediair verbruik waarvan een aanzienlijk deel wordt ingevoerd. Daaruit volgt dat die bedrijfstak in vergelijking met andere industriële bedrijfstakken relatief weinig banden heeft met de rest van de Belgische economie en dat zijn lokale verankering minder uitgesproken is.

Naast een vergelijking met de drie buurlanden Duitsland, Frankrijk en Nederland worden de prestaties van deze bedrijfstak vergeleken met Denemarken, Ierland, Slovenië en Zwitserland. Deze landen beschikken over een farmaceutische industrie die minstens even goed presteert als de Belgische industrie op het gebied van het belang in de economie, haar bijdrage tot de groei en tot de ontwikkeling van innovatieve activiteiten. Uit deze Europese vergelijking blijkt dat het interne en externe concurrentievermogen van de Belgische farmaceutische industrie is verbeterd tussen 2000 en 2017. De verbetering van het externe concurrentievermogen heeft vooral plaatsgevonden vóór de crisis van 2008.

Aandeel van de nationale farmaceutische industrie in de toegevoegde waarde van de farmaceutische industrie van de eurozone in waarde - in %

Van de factoren die mogelijk een invloed hebben op het concurrentievermogen van de farmaceutische industrie, gaat de analyse dieper in op de globale factoren die betrekking hebben op de aantrekkelijkheid van België in zijn geheel en de factoren die specifiek zijn voor de bestudeerde bedrijfstak.

Van de landen die worden vergeleken, hinkt België helemaal achterop wat betreft de globale aantrekkelijkheid van de economie volgens de internationale instellingen (World Economic Forum, Wereldbank). De werking van de staat verbeteren (regelgeving, digitalisering, doeltreffendheid van de administratie, enz.) en die van de netwerkindustrieën, in het bijzonder energie, beantwoorden aan de arbeidsmarktbehoeften en ondernemerschap aanmoedigen zijn acties waarmee de aantrekkelijkheid van België in de ogen van de ondernemingen zou kunnen worden verbeterd.

Op het niveau van de specifieke factoren wordt het concurrentievermogen van die bedrijfstak gunstig beïnvloed door verschillende factoren.

De mobilisering van middelen voor innovatie is bijzonder dynamisch in die bedrijfstak, zowel in termen van het arbeidsaanbod – waar een kwart van het personeel in O&O-activiteiten is tewerkgesteld – als in termen van kapitaal, met grote investeringen in immateriële activa die een opwaartse trend vertonen. Als gevolg van die inspanningen is de innovatiegraad sterk toegenomen de afgelopen jaren.

Ondanks een waargenomen fiscale druk en sociale bijdragen die relatief hoog blijven bij een internationale vergelijking, geniet deze bedrijfstak sterke overheidssteun, in het bijzonder door fiscale steunmaatregelen voor O&O-activiteiten. Die fiscale steunmaatregelen (met inbegrip van loonsubsidies) zijn sterk gestegen sinds 2005 en vertegenwoordigen in 2015 meer dan 43 % van de totale O&O-uitgaven van de bedrijfstak. In 2015 bedroeg het totale bedrag aan rechtstreekse en fiscale steunmaatregelen voor O&O van de farmaceutische industrie 701,4 miljoen euro, terwijl de O&O-uitgaven van de bedrijfstak 1 591,4 miljoen euro bedroegen. De effectieve belastingvoet van de farmaceutische bedrijven is ook bijzonder laag ten opzichte van de effectieve belastingvoet van alle Belgische bedrijven.

Het op de markt brengen van nieuwe geneesmiddelen blijft een administratief complexe en relatief lange procedure, maar de Europese harmonisering biedt steeds vaker regels die gemeenschappelijk zijn voor de farmaceutische industrie van de Europese lidstaten. De omvang van de Belgische geneesmiddelenmarkt, gemeten door de verkoop in procent van het bbp, is groter dan die van de andere kleine landen in de vergelijking, zoals Denemarken, Ierland en Nederland. Het aandeel van die markt dat wordt gefinancierd door de overheid via de terugbetaling van geneesmiddelen door de sociale zekerheid – die de afgelopen jaren sterk is toege-

nomen – vertegenwoordigt 70 % van de verkoop. In de landen die worden vergeleken bedraagt dat aandeel tussen 44 % in Denemarken en 84 % in Duitsland.

Deze analyse maakt het mogelijk om de belangrijkste uitdagingen aan het licht te brengen om de concurrentiepositie van deze bedrijfstak te handhaven.

De sterke jobcreatie de afgelopen jaren heeft de economie laten evolueren naar volledige tewerkstelling voor geschoolde werknemers. In die context is het verzekeren van een voldoende grote stroom aan onderzoekers en onderzoekspersoneel en ICT-specialisten een noodzakelijke voorwaarde om het kostenconcurrentievermogen te behouden en tegelijkertijd te vermijden dat de loondruk sterker wordt dan in de buurlanden en om het niet-kostenconcurrentievermogen te verzekeren door nieuwe producten, productieprocessen en organisaties te blijven ontwikkelen. De prestaties in termen van innovatie zouden ook voordeel kunnen halen uit een versterking van de samenwerking tussen de farmaceutische industrie en de universiteiten en onderzoekscentra. De verbetering van de kwaliteit van het innovatie-ecosysteem is ook een van de factoren die de binnenlandse verankering van de farmaceutische industrie verhoogt en de verspreiding van nieuwe kennis in de economie verbetert.

De omvang van de fiscale steun die wordt toegekend aan de farmaceutische industrie en de aanzienlijke overheidssteun voor O&O-activiteiten doen vragen rijzen over het vermogen van die bedrijfstak om zijn concurrentiepositie te behouden zonder deze steun. De houdbaarheid van de overheidsfinanciën zou de overheid immers kunnen aansporen om de verschillende innovatiesteunmaatregelen te rationaliseren. Die druk zou ook kunnen worden versterkt door de beweging die zich in gang lijkt te zetten op Europees niveau om de fiscale concurrentie tussen de lidstaten een halt toe te roepen en de stimulansen voor fiscale planning van de multinationals te verminderen.

De farmaceutische industrie in België – Analyse van het concurrentievermogen, Working Paper 5-19

Deze Working Paper kan worden besteld, geraadpleegd en gedownload op www.plan.be.

Voor meer informatie:

Bernadette Biatour, 02/507.74.39, bbi@plan.be

Chantal Kegels, 02/507.74.30, ck@plan.be